

VOORTGANGSRAPPORTAGE
PROGRAMMA VEILIGE PUBLIEKE TAAK
DECEMBER 2011 – JUNI 2012

Oktober 2012

INHOUDSOPGAVE

	Blz
Samenvatting	5
1. Voorkomen van agressie en geweld	7
1.1. <i>Pilot gedragsbeïnvloeding</i>	7
1.2. <i>Veilige Publieke Taak op school</i>	7
1.3. <i>Jongeren en Veilige Publieke Taak</i>	8
1.4. <i>Informatie-uitwisseling over risicopersonen en risicolocaties</i>	8
2. Grenzen stellen aan geweld	8
2.1. <i>SIRE-campagne</i>	8
2.2. <i>Film Doodslag</i>	9
2.3. <i>Sociale media</i>	9
3. Aanpakken van daders	9
3.1. <i>Ketenintensiveringsregio's</i>	9
3.2. <i>Landelijke afspraken met politie en openbaar ministerie</i>	10
3.3. <i>Verhogen pakkans, Aangiftebereidheid (Anonimiteit in het strafrecht)</i>	10
3.4. <i>Lik op stuk reactie naar de dader</i>	11
3.4.1. <i>Staken van de dienstverlening</i>	11
3.4.2. <i>Schadeverhaal</i>	11
4. Ondersteuning/versterking van werkgevers en werknemers	12
4.1. <i>Expertisecentrum Veilige Publieke Taak</i>	12
4.2. <i>Intensiveringstraject 5 werkgevers</i>	13
5. Onderzoek	13
5.1. <i>Monitor agressie en geweld tegen Openbaar Bestuur</i>	13
6. Rijksbrede aanpak	13
6.1. <i>Agentschap Telecom</i>	14
6.2. <i>Nieuwe Voedsel en Warenautoriteit</i>	14
6.3. <i>Belastingdienst (ministerie van Financiën)</i>	15
7. Overige aanpak bij departementen	15
7.1. <i>Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Openbaar Vervoer</i>	15
7.2. <i>Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Inspectie SZW</i>	16
7.3. <i>Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen</i>	17
7.4. <i>Ministerie van Veiligheid en Justitie</i>	18
7.4.1. <i>Politie</i>	18
7.4.2. <i>Rechters en maatschappelijke oriëntatie</i>	18
7.5. <i>Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties</i>	19
7.6. <i>Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport</i>	19

Samenvatting

Voorkomen van agressie en geweld

- Er zijn twaalf subsidieaanvragen (totaalbedrag € 383.000,-) toegekend aan organisaties voor de uitvoering van pilots om maatregelen ter voorkoming van agressie en geweld te toetsen.
- In mei 2012 is in Groningen een pilot afgerond waarbij is bezien hoe agressie en geweld tegen politieagenten en buschauffeurs kan worden verminderd door gedragsbeïnvloeding, zoals door posters. De resultaten zijn veelbelovend. Het programma VPT heeft in financiële zin bijgedragen aan deze pilot.
- Halt Nederland is samen met het programma Veilige Publieke Taak een pilot gestart om jongeren op scholen bewust te maken van de functie van werknemers met een publieke taak en wat het betekent als deze werknemers te maken krijgen met agressie en geweld.
- Halt en de Nationale Jeugd Raad (NJR) hebben - met steun van het programma Veilige Publieke Taak - in samenspraak met belanghebbenden een concept plan van aanpak ontwikkeld dat zich richt op jongeren en de veilige publieke taak.
- De pilot in Middelburg over informatie-uitwisseling over risicopersonen en risicolocaties is inmiddels afgerond. Dit heeft een concept protocol opgeleverd.

Grenzen stellen aan geweld

- Het programma Veilige Publieke Taak heeft stakeholders uitgenodigd om de film 'Doodslag' te bekijken en de stakeholders zijn daarna met elkaar in discussie gegaan.
- In het eerste half jaar van 2012 is intensiever gebruik gemaakt van twitter dan daarvoor. Begin dit jaar is een groep Veilige Publieke Taak op LinkedIn opgezet.

Aanpakken van daders

- Er zijn enkele nieuwe ketenintensiveringsregio's gevormd en andere in ontwikkeling. Met de korpsbeheerders van Utrecht en IJsselland zijn afspraken gemaakt waarna beide ketenintensiveringsregio's onlangs van start zijn gegaan. Op 7 mei 2012 heeft de Commissaris van de Koningin in de provincie Limburg een convenant voor de totstandkoming van een ketenintensiveringsregio met de minister getekend.
- De Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA) over de werkwijze van politie en Openbaar Ministerie bij VPT-zaken worden geëvalueerd.
- Het aangeven en verklaren onder nummer (in plaats van naam en/of adresgegevens) voor slachtoffers en getuigen wordt momenteel landelijk mogelijk gemaakt.
- Om werkgevers volledig inzicht te geven in het gebruik en de toepassing van reactiemogelijkheden bij agressie en geweld wordt een herziene Handreiking (toepassing) reactiemogelijkheden opgesteld.
- In juni 2012 is vanuit het programma Veilige Publieke Taak in het kader van schadeverhaal in samenwerking met het Verbond voor Verzekeraars en het ministerie van Veiligheid en Justitie een Expertmeeting georganiseerd. De schade wordt, onder de huidige omstandigheden, zeer beperkt verhaald op de dader wanneer een verzekeraar in het geding is. Er lijken oplossingen voor de knelpunten mogelijk. De resultaten van de Expertmeeting worden meegenomen in verbetertrajecten bij V&J.

Ondersteuning/versterking van werkgevers en werknemers

- De specifieke trajecten met 5 grote, landelijke werkgevers zijn in de eerste helft van 2012 afgerond. De opgedane kennis en ervaring worden regionaal verspreid.
- In de afgelopen jaren is in totaal aan 112 projecten een subsidie toegekend in het kader van de Stimuleringsregeling VPT. In de verslagperiode zijn de laatste projecten afgerond.
- Het expertisecentrum VPT is na de zomer van 2011 van start gegaan. In 2012 zijn volop workshops gehouden, is ondersteuning op maat naar werkgevers geboden en zijn factsheets en nieuwsbrieven verspreid. In de eerste helft van het jaar vonden 900 individuele contacten plaats met werkgevers.

Onderzoeken

- In november 2011 is gestart met de monitor agressie en geweld openbaar bestuur. De monitor betreft niet alleen politieke ambtsdragers, maar nu ook ambtenaren in het openbaar bestuur.

Voortgangsrapportage Veilige Publieke Taak, december 2011 – juni 2012

De aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak vindt plaats langs vier hoofdlijnen. In de rapportage wordt verslag gedaan van de inspanningen en activiteiten per hoofdlijn in de periode december 2011 tot juni 2012. Het betreft:

- Het voorkomen van agressie en geweld;
- Het stellen van grenzen aan geweld;
- Het aanpakken van de dader;
- Het ondersteunen van werkgevers en werknemers.

De rapportage wordt afgesloten met een beschrijving van de rijksbrede voortgang en die bij de diverse departementen en de daaronder ressorterende diensten.

1. Voorkomen van agressie en geweld

Over *voorkomen van agressie en geweld* is een visiedocument opgeleverd. Op basis hiervan wordt de komende periode door het expertisecentrum Veilige Publieke Taak een handreiking 'Voorkomen van agressie en geweld' opgesteld voor werkgevers met een publieke taak. Deze komt beschikbaar voor alle werkgevers met een publieke taak. Verder zijn er twaalf subsidieaanvragen (totaalbedrag € 383.000,-) toegekend aan organisaties voor de uitvoering van pilots om maatregelen ter voorkoming van agressie en geweld te toetsen.

1.1. Pilot gedragsbeïnvloeding

In mei 2012 is in Groningen een pilot afgerond waarbij is gezien hoe agressie en geweld tegen politieagenten en buschauffeurs kan worden verminderd. Het programma Veilige Publieke Taak heeft in financiële zin bijgedragen aan deze pilot.

De pilot was gericht op het direct beïnvloeden van daders op het moment dat agressie en geweld ontstaan. Achterliggende gedachte van de pilot is dat de omgeving op een zodanige manier kan worden ingericht dat agressie en geweld in de kiem wordt gesmoord. De daders zijn vaak jongeren die in veel gevallen overmatig gedronken hebben tijdens het uitgaan. Alcohol faciliteert agressie en geweld en dat maakt de doelgroep weinig vatbaar voor rationele argumenten of het verwerken van tekstboodschappen.

Na een uitgebreide wetenschappelijke literatuurstudie en een pre-test werden in de binnenstad van Groningen posters verspreid met boodschappen die positief gedrag stimuleren. Deze kernboodschappen vormen een prikkel die het gedrag dat de boodschap uitstraalt stimuleert. In dit geval ging het om boodschappen over vriendelijkheid, gezelligheid en respect. In de nachtbussen werden deze boodschappen ook getoond en werd tevens gebruikgemaakt van spiegels en een sinaasappelgeur. Van beiden is bewezen dat ze zorgen voor minder agressie en geweld. Gedurende de drie weekenden dat de maatregelen actief waren, vond er minder agressie en geweld plaats in vergelijking met de weekenden daarvoor en met de controlelocatie in Nijmegen. Met name bij de politie was dit te zien. Dat is veelbelovend omdat de genomen maatregelen zeer efficiënt zijn in tijd en kosten en gemakkelijk toegepast kunnen worden op andere locaties in Nederland.

1.2. Veilige Publieke Taak op school

Halt Nederland is samen met het programma Veilige Publieke Taak een pilot gestart om jongeren bewust te maken van de functie van werknemers met een publieke taak en wat het betekent als deze werknemers te maken krijgen met agressie en geweld. De pilot vond plaats op tien scholen in Kennemerland en Zuid-West Nederland in het basis- en voortgezet onderwijs. Doel was het creëren van bewustwording bij leerlingen, ouders en onderwijzers voor een veiliger onderwijs.

De pilot bestond uit voorlichtingslessen voor jongeren, gesprekken met docenten en een ouderbijeenkomst. Daarnaast is aandacht besteed aan de manier waarop alle partijen agressie en geweld kunnen voorkomen en is gewezen op het belang van het melden door onderwijzers van alle vormen van agressie. Tijdens de bijeenkomsten wordt de dialoog op gang gebracht en wordt de school gestimuleerd tot afspraken te komen over de norm en de maatregelen bij normoverschrijdend gedrag. De resultaten van de pilot zijn binnenkort beschikbaar. Op één school na zijn alle lessen, gesprekken en bijeenkomsten uitgevoerd.

De meeste slotbijeenkomsten op betrokken scholen stonden kort na de zomer gepland. Dit is gunstig met het oog op het borgen van dit onderwerp. In het nieuwe schooljaar startten de scholen direct met aandacht voor Veilige Publieke Taak.

Ook heeft een procesevaluatie plaatsgevonden. Deze resultaten zijn binnenkort beschikbaar.

1.3. Jongeren en Veilige Publieke Taak

Halt en de Nationale Jeugd Raad (NJR) hebben - met steun van het programma Veilige Publieke Taak - in samenspraak met belanghebbenden een concept plan van aanpak ontwikkeld dat zich richt op jongeren en de veilige publieke taak. Op korte termijn wordt een keuze gemaakt welke onderdelen van dit plan worden uitgevoerd.

Het doel van het plan is om ertoe bij te dragen dat het geweld van jongeren tegen werknemers met een publieke taak afneemt. Het plan is zoveel mogelijk gebaseerd op succesvol gebleken strategieën, methoden en materialen. Het plan van aanpak zal uitgevoerd moeten worden door een netwerk van relevante partijen, waarvan een aanzienlijk deel de aanpak in het eigen primaire proces kan inbedden, zodat de inspanningen ook blijvend worden voortgezet.

Halt en NJR hebben in dit kader ruim geïnvesteerd in het doen van onderzoek en het inventariseren van lopende initiatieven. Dit in de vorm van een nulmeting en kwalitatief onderzoek onder jongeren, literatuurstudie, visieontwikkeling door experts en een beleidsstuk op basis waarop het plan van aanpak wordt geschreven.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is tijdens het Nationaal Jeugddebate op 23 april 2012 in debat gegaan met jongeren over het thema 'Agressie tegen medewerkers met een publieke taak'. De jongeren hebben suggesties aangedragen ten aanzien van dit onderwerp. In augustus is de minister opnieuw in gesprek gegaan met een aantal jongeren over de suggesties.

1.4. Informatie-uitwisseling over risicopersonen en risicolocaties

De pilot in Middelburg over informatie-uitwisseling over risicopersonen en risicolocaties is inmiddels afgerond. Dit heeft een concept protocol opgeleverd voor samenwerking ten behoeve van het Werkplein Walcheren in het Stads Kantoor Middelburg bij een dadergerichte aanpak van agressie en geweld tegen de publieke taak. Daarnaast hebben drie werkboeken het licht gezien. Deze betreffen het maken van gemeenschappelijke huisregels voor acceptabel gedrag, het maken van gemeenschappelijk reactiebeleid met sancties en het toepassen van het reactiebeleid en sancties en het uitwisselen van gegevens. Eén van de partijen heeft zich teruggetrokken, zodat de werkboeken niet verder zijn geïmplementeerd. Dit neemt niet weg dat deze werkboeken veel bruikbare en nuttige informatie leveren voor partijen die een stap verder willen zetten op het terrein van informatie-uitwisseling in samenwerkingsverbanden. Bekeken wordt of de pilot in een andere ketenintensiveringsregio een vervolg kan krijgen.

2. Grenzen stellen aan geweld

2.1. SIRE-campagne

De Stichting Ideële Reclame (SIRE) heeft rond de jaarwisseling een campagne gelanceerd om hulpverleners een hart onder de riem te steken. 'Als we in oorlogstijd respect hebben voor hulpverleners, waarom dan niet in vreedstijd?' was de boodschap van de campagne. Voor de totstandkoming van de campagne heeft SIRE samengewerkt met het programma Veilige Publieke

Taak. Via de website handenaf.nl ondertekenden ruim 93.000 mensen de petitie en zijn ruim 8.000 reacties en aanbevelingen achtergelaten. In april jl. overhandigde SIRE de reacties - gebundeld in een witboek - aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. SIRE heeft onderzoek laten doen naar het bereik van de campagne. Daaruit blijkt dat 9 van de 10 Nederlanders de campagne heeft gezien of gehoord. Daarnaast had de campagne een groot mediabereik. Nooit eerder is een SIRE campagne gelanceerd met zoveel aandacht in de nieuwsprogramma's op radio en televisie. Deze campagne van SIRE is daarmee de meest succesvolle tot nu toe.

2.2. Film Doodslag

In januari van dit jaar was de film Doodslag in de bioscopen te zien. Een thriller over geweld tegen ambulancepersoneel met een hoofdrol voor Theo Maassen. Het programma Veilige Publieke Taak heeft stakeholders uitgenodigd om deze film te bekijken en daarna met elkaar in discussie te gaan. Centrale vraag: Wat zou JIJ doen om agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak aan te pakken?

Tijdens deze bijzondere vertoning van de film Doodslag waren ruim 200 personen aanwezig. Aan de inhoudelijke discussie en de uitwisseling van ideeën namen 50 personen deel. Genodigden waren onder meer vertegenwoordigers van de vakbonden, grote werkgevers, gemeenten, politieacademie, ketenintensiveringsregio's en betrokken ministeries.

2.3. Sociale media

Het programma Veilige Publieke Taak is sinds het najaar van 2010 actief op het gebied van sociale en digitale media. Doel is om sectoren, bonden, werkgevers en werknemers met een publieke taak een platform te bieden om kennis en ervaringen te delen en contacten te leggen.

In het eerste half jaar van 2012 is intensiever gebruik gemaakt van twitter dan daarvoor. Twitter wordt onder meer ingezet om de discussies in de LinkedIn-groep van Veilige Publieke Taak te stimuleren en verslag te doen van bijeenkomsten. Het aantal volgers is door deze inspanningen toegenomen van 250 in januari 2012 tot 563 volgers medio 2012.

Begin dit jaar is een groep Veilige Publieke Taak op LinkedIn opgezet. Daarvoor zijn een aantal bestaande groepen met hetzelfde thema samengevoegd en voorzien van een nieuwe naam. De LinkedIn-groep Veilige Publieke Taak biedt, gestimuleerd vanuit het programma Veilige Publieke Taak en het expertisecentrum Veilige Publieke Taak, een platform waar iedereen die zich bezig houdt met het thema agressie en geweld in de publieke taak zich kan aansluiten. In de groep kunnen de deelnemers actief kennis met elkaar delen en contact te leggen met gelijkgestemden. Door gebruik te maken van bestaande groepen, had de groep Veilige Publieke Taak bij de start ongeveer 150 leden. Dat is medio 2012 uitgegroeid tot 245 leden. In de groep starten elke week nieuwe discussies.

3. Aanpakken van daders

3.1. Ketenintensiveringsregio's

Binnen een ketenintensiveringsregio wisselen verschillende werkgevers met een publieke taak (zorg, openbaar vervoer, ambulance, brandweer, openbaar bestuur, onderwijs etc.) uit de bewuste regio informatie met elkaar uit (good practices) over de wijze waarop zij agressie tegen hun medewerkers tegengaan. Implementatie van de bekende acht VPT-maatregelen (zoals het stellen van een norm, altijd een reactie richting dader geven) staat centraal. Gebleken is dat dit stimulerend werkt. Ook politie en het Openbaar Ministerie maken deel uit van dit samenwerkingsverband, zodat de dadergerichte aanpak met concrete afspraken versterkt kan worden.

Op initiatief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn in 2010 vijf ketenintensiveringsregio's gestart. De regio's worden financieel ondersteund door het programma Veilige Publieke Taak. In de regio's Groningen, Amsterdam-Amstelland, Noord- en Oost-Gelderland, Midden-West Brabant en Zeeland zijn activiteiten uitgevoerd gericht op het vaststellen en uitdragen van een gezamenlijke norm, het bevorderen van een snelle reactie richting de dader, het verhogen van de meldings- en aangiftebereidheid en het stelselmatig delen van de voortgang van aangiftes tussen werkgevers en de politie. Ook is het bewustzijn onder werknemers en werkgevers versterkt dat agressie niet bij het werk hoort. Daartoe zijn verschillende communicatiemiddelen ingezet:

- Mediacampagnes;
- Bijeenkomsten;
- Workshops;
- Films;
- Websites.

Het Openbaar Ministerie in Amsterdam organiseerde zelfs een speciale zitting waar zes VPT-zaken in aanwezigheid van de betrokken werkgevers en werknemers werden behandeld. In andere arrondissementen is ook belangstelling voor deze aanpak. Inmiddels zijn de activiteiten van de eerste vijf ketenintensiveringsregio's grotendeels afgerond en zijn de regio's bezig om de bereikte resultaten goed te borgen.

Gezien het enthousiasme bij werkgevers, gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie zijn er enkele nieuwe ketenintensiveringsregio's gevormd en andere in ontwikkeling. Met de korpsbeheerders van Utrecht en IJsselland zijn afspraken gemaakt waarna beide ketenintensiveringsregio's onlangs van start zijn gegaan. Op 7 mei 2012 heeft de Commissaris van de Koningin in de provincie Limburg een convenant voor de totstandkoming van een ketenintensiveringsregio met de minister getekend.

3.2. Landelijke afspraken met politie en openbaar ministerie

De Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA) over de werkwijze van politie en Openbaar Ministerie bij VPT-zaken zijn in werking getreden op 1 april 2010. Zes maanden na de inwerkingtreding heeft een evaluatie plaatsgehad door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. Daarbij zijn alle afspraken doorgelicht op naleving door de politiekorpsen. De Tweede Kamer is door de minister van Veiligheid en Justitie toegezegd dat de evaluatie 2 jaar later na de inwerkingtreding zou plaatsvinden. Op dit moment wordt aan deze toezegging gevolg gegeven. Bij deze evaluatie worden behalve de naleving van politieafspraken ook naleving van de OM-afspraken onderzocht. In het onderzoek is ook aandacht voor verschillende sectoren, waaronder de ambulancezorg, het openbaar vervoer, de geestelijke gezondheidszorg en het openbaar bestuur. De planning is het onderzoek eind december gereed te hebben en aan de Tweede Kamer te doen toekomen.

3.3. Verhogen pakkans

Aangiftebereidheid (Anonimiteit in het strafrecht)

Verhogen van de aangiftebereidheid en verbeteren van het aangifteproces vormen nog steeds belangrijke speerpunten van het programma Veilige Publieke Taak.

Tijdens het Algemeen Overleg over veilig werken in de zorg op 23 mei jl. heeft de minister van Veiligheid en Justitie de Tweede Kamer toegezegd te komen met een regeling voor aangifte onder nummer¹. Tijdens het Algemeen Overleg over de Veilige Publieke Taak op 5 juni jl. heeft de minister de toezegging verder aangescherpt door aan te geven dat deze regeling (uiteraard) niet alleen voor de zorgsector zal gelden, maar ook daarbuiten².

Naar aanleiding hiervan heeft het Openbaar Ministerie ervoor gekozen de aangifte onder nummer op te nemen in de handleiding Opnemen (deels) anonieme aangifte/verklaring. In deze handleiding stonden al de mogelijkheden van domiciliekeuze, anonieme getuige en beschermde getuige. Deze

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 29282, nr. 155

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 28684, nr. 359

mogelijkheden blijven uiteraard bestaan. Hieraan wordt nu de aangifte onder nummer toegevoegd. Hiermee wordt het aangeven en verklaren onder nummer (in plaats van naam en/of adresgegevens) voor slachtoffers en getuigen landelijk mogelijk. Het nummer is een nieuw in te voeren uniek nummer.

3.4. Lik op stuk reactie naar de dader

3.4.1. Staken van de dienstverlening

Op 6 maart 2012 heeft de minister van BZK een brief gestuurd aan de Tweede Kamer over het staken van dienstverlening in geval van agressie tegen dienstverleners³. In de brief geeft de minister aan op welke wijze dienstverleners in de verschillende sectoren kunnen en mogen reageren op agressie en of staken van dienstverlening aan de orde is. Deze brief is opgesteld naar aanleiding van de de motie van de leden Marcouch (PvdA) en Hennis-Plasschaert (VVD) die op 28 april 2011 was aangenomen⁴. In het Algemeen Overleg van 5 juni j.l. is de brief van minister van BZK besproken. In vervolg daarop zijn inmiddels met een aantal bewindspersonen afspraken gemaakt.

In het actieplan Veilig werken in de zorg⁵ is opgenomen dat in de sector actief verspreid zal worden wanneer staken nodig is. Het programma Veilige Publieke Taak en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zetten hiervoor gezamenlijk een strategie uit, in overleg met de betrokken branches.

Vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is in overleg met het programma VPT gewerkt aan het voorstel van Wet Inschakeling werkzoekenden, op het onderdeel aanscherpen van staken van de dienstverlening in de uitkeringensfeer. Deze wet is begin 2012 controversieel verklaard. Met SZW wordt overlegd of en hoe op dit onderdeel uit de wet alvast voortgang kan worden geboekt. Vanuit het programma Veilige Publieke Taak worden de komende periode gesprekken gevoerd met andere departementen om de mogelijkheden die wet- en regelgeving bieden voor het staken van de dienstverlening beter te benutten. In het najaar van 2012 zal een brief naar alle departementen uitgaan, waarin ook opgeroepen zal worden om waar mogelijk, te komen tot aanscherping van de wet- en regelgeving.

Om werkgevers volledig inzicht te geven in het gebruik en de toepassing van reactiemogelijkheden bij agressie en geweld wordt op dit moment een herziene Handreiking (toepassing) reactiemogelijkheden opgesteld. De planning is om deze herziene Handreiking eind dit jaar gereed te hebben. Het expertisecentrum Veilige Publieke Taak zal een optimale benutting van de mogelijkheden promoten bij de individuele werkgevers en de sectoren.

3.4.2. Schadeverhaal

Het ministerie van Veiligheid en Justitie is dit voorjaar gestart met drie verbetertrajecten voor slachtoffers van strafbare feiten. In een van deze verbetertrajecten wordt het schade- en informatieproces opnieuw ingericht, vanuit het perspectief van het slachtoffer. Ook het programma Veilige Publieke Taak is hierbij betrokken.

In juni 2012 is vanuit het programma Veilige Publieke Taak in dit kader in samenwerking met het Verbond voor Verzekeraars en het ministerie van Veiligheid en Justitie een Expertmeeting georganiseerd. De resultaten van de Expertmeeting worden meegenomen in eerdergenoemde verbetertrajecten.

In het kader van een pilot met als doel het intensiveren van het verhalen van schade op daders van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak, is vanuit het programma Veilige

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 28 684, nr. 342

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 28 684, nr. 314

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 29 282, nr. 150

Publieke Taak eind 2009 een convenant gesloten met relevante partijen. Dit betrof het Openbaar Ministerie (OM) Den Haag, het Verbond van Verzekeraars (hierna Verbond), Zorgverzekeraars Nederland, de korpschefs van de politiekorpsen Den Haag en Hollands Midden en het Slachtofferloket. Het Convenant is mede ondertekend door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De rol van verzekeraars bij het verhalen van schade op de dader vormt een cruciaal onderdeel. De pilot startte voor de duur van een jaar, waarna verlenging plaats vond voor de duur van nog een jaar. In augustus 2010 zag een tussenevaluatie het licht. Inmiddels is de evaluatie afgerond.

Belangrijkste conclusie uit de pilot is dat in slechts een zeer beperkt aantal gevallen de verzekeringsmaatschappij de schade op de dader heeft kunnen verhalen. Het uitgangspunt dat de dader 100% van de schade zou moeten vergoeden, kan onder de huidige omstandigheden, waar een verzekeraar in het geding is, niet voldoende worden gerealiseerd.

Uit de evaluatie zijn een tweetal belangrijke knelpunten naar voren gekomen die betrekking hebben op de informatie-uitwisseling tussen OM en verzekeraar(s). Het eerste knelpunt is dat het OM alléén informatie mag verstrekken aan de verzekeraar(s) van het slachtoffer. Dit op grond van Aanwijzing verstrekking van strafvorderlijke gegevens voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden. Het OM beschikt echter in veruit de meeste gevallen niet over de gegevens van de verzekeraar(s) van het slachtoffer. Bij een incident zijn vaak meerdere verzekeraars betrokken, die niet op de hoogte zijn van de betrokkenheid van de andere verzekeraar. De beste oplossing voor deze problematiek lijkt, aldus partijen bij het Convenant, dat een doorgeefluik (Meldpunt) bij het Verbond een rol speelt bij het verbinden van het OM aan de betreffende verzekeraar(s). Welke informatie daarbij aan het Meldpunt kan worden doorgegeven en welke privacy-aspecten daarbij spelen wordt op korte termijn geïnventariseerd en zo snel mogelijk opgepakt.

Het tweede belangrijke knelpunt uit de evaluatie is dat het OM de informatie alleen mag verstrekken op het moment dat de verdachte is veroordeeld en na het onherroepelijk worden van het vonnis. Dit is vaak geruime tijd na het moment waarop de schade is vergoed door de verzekeraar. Hiermee gaan veel zaken verloren. Voor de oplossing van dit knelpunt is naar verwachting aanpassing van wet- en regelgeving nodig als de positie van verzekeraars rond het strafproces zou veranderen. Bezien wordt hoe genoemde knelpunten verder kunnen worden opgepakt.

4. Ondersteuning/versterking van werkgevers en werknemers

4.1. Expertisecentrum Veilige Publieke Taak

In juni 2011 is het expertisecentrum Veilige Publieke Taak (eVPT) formeel opgericht. Werkgevers met een publieke taak kunnen voor de bescherming van de publieke taak en hun werknemers een beroep doen op het eVPT voor ondersteuning, kennis en advies. In de verslagperiode heeft het eVPT ingezet op de positionering van het expertisecentrum, om zo de werkgevers bekend te maken met haar diensten en producten. Dit heeft plaatsgevonden door middel van het startseminar in maart 2012, de website www.evpt.nl, de maandelijkse digitale nieuwsbrief, deelname aan congressen, het geven van workshops en door middel van individuele klantgesprekken. Het eVPT heeft in de verslagperiode 81 maal ondersteuning en advies aan bestaande en nieuwe klanten geboden via de juridische helpdesk, onder andere door het aanbieden van voorbeeldbrieven voor het aansprakelijk stellen door werkgevers van de dader.

Gebleken is dat individuele organisaties de voorkeur geven aan persoonlijk contact, bijvoorbeeld tijdens workshops, presentaties en informatiebijeenkomsten. Er is op dit moment veel vraag naar de workshop 'grenzen stellen'. Van de 30 workshops die het eVPT heeft gegeven, waren er 25 gericht op dit onderwerp.

Er hebben in de eerste helft van 2012 900 rechtstreekse individuele contacten plaatsgevonden met werkgevers. De digitale nieuwsbrief van het eVPT kent 2.000 abonnees.

Ook voorziet het schriftelijk informatiemateriaal - zoals de factsheets, brochures en de handreikingen - duidelijk in een behoefte. Er zijn 4.500 factsheets en ongeveer 2.000 Handreikingen agressie en geweld verspreid.

4.2. Intensiveringstraject 5 werkgevers

Het programma VPT heeft de afgelopen jaren vijf grote, landelijke werkgevers met een publieke taak ondersteund bij de intensivering van hun aanpak van agressie en geweld. Dit zijn: het UWV, de Belastingdienst, de Jeugdzorg, Ambulancezorg Nederland (AZN) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Belangrijke resultaten van deze intensiveringstrajecten zijn:

- De aanwezigheid van een heldere norm (UWV, Belastingdienst en DJI);
- Een goed werkend registratiesysteem van incidenten (UWV en Belastingdienst);
- Trainingen ter bewustwording van het personeel (AZN, DJI, UWV en Belastingdienst);
- Herstelbemiddeling tussen dader en slachtoffer (DJI);
- Het borgen van de aanpak via het zogenaamde 'zelfinspectie-instrument' van de Arbeidsinspectie (UWV).

Deze trajecten zijn inmiddels met de nodige goede resultaten afgerond. De vijf grote werkgevers nemen in wisselende samenstelling actief deel aan de ketenintensiveringsregio's in het land. Op deze manier worden andere werkgevers gestimuleerd om de genomen maatregelen van de vijf grote werkgevers over te nemen.

5. Onderzoek

5.1. Monitor Agressie en geweld tegen Openbaar Bestuur

In de verslagperiode is de monitor agressie en geweld openbaar bestuur uitgevoerd. De monitor betreft politieke ambtsdragers en ambtenaren in het openbaar bestuur. Hiermee wordt een integraal beeld verkregen. Daarnaast worden de resultaten gebruikt voor de eindevaluatie van de Vertrouwenslijn. De koepelorganisaties en beroepsverenigingen zijn actief betrokken bij het onderzoek zodat de resultaten bijdragen aan de verdere intensivering van de aanpak van agressie en geweld. De monitor zal eind 2012 aan de Tweede Kamer worden verstuurd.

6. Rijksbrede aanpak (ten behoeve van rijks personeel)

In 2010 is een beginselverklaring *Intensivering aanpak agressie en geweld* ondertekend door de secretarissen-generaal van de ministeries. De verklaring heeft betrekking op 18 rijksonderdelen. Deze rijksonderdelen kunnen - gezien de aard van de werkzaamheden - te maken krijgen met vormen van agressie en geweld. In de verklaring worden de acht maatregelen van het programma Veilige Publieke Taak gevolgd om de aanpak van agressie en geweld te intensiveren. Eén van die maatregelen is 'het altijd registreren van incidenten agressie en geweld'. Registratie betekent een eerste serieuze stap in de nazorg van betrokken werknemers. Voor de sector Rijk is ten behoeve van de registratie van incidenten van agressie en geweld het Agressie Registratiesysteem Overheden (ARO) ter beschikking gesteld.

In het eerste halfjaar van 2012 is aandacht besteed aan:

- De verdere implementatie en verbetering van het ARO systeem;
- Het onderdeel agressie en geweld bij de uitgevoerde risico- inventarisatie- en evaluaties;
- Bekendmaking van en verwijzing naar de (deel) Arbocatalogus sector Rijk Agressie en Geweld derden.

Van januari tot en met juni 2012 is van elf rijksonderdelen in het ARO systeem geregistreerde informatie ontvangen.

Onderstaand de resultaten van de geregistreerde meldingen over de eerste helft van 2012:

	Verbaal	Persoonlijk	Fysiek	Totaal
Rijksoverheid	104	48	9	161

In het ARO systeem geregistreerde meldingen 2012

Door het volgen van de afspraken die in de deelarbocatalogus Agressie en Geweld derden opgenomen zijn, is het minimum beveiligingsniveau binnen de sector bepaald. Situationeel kan sprake zijn van een hoger beveiligingsniveau.

Mede in het kader van de arbocatalogus is de aandacht vergroot voor het voortdurend actualiseren van de risico-inventarisatie en evaluatie en het onderwerp agressie en geweld in het bijzonder. Als onderdeel van de Kwaliteitsagenda van de sociale partners sector Rijk is in samenwerking met het programma Veilige Publieke Taak gewerkt aan het opzetten van één rijksloket waar medewerkers en leidinggevendenden met vragen op het gebied van agressie en geweld terecht kunnen.

Hieronder volgt meer specifieke informatie over de aanpak bij een aantal van de hiervoor genoemde rijksonderdelen.

6.1. Agentschap Telecom (ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie)

Het Agentschap Telecom heeft 45 inspecteurs in dienst die 'in het veld' werkzaam zijn. Een deel van het werk richt zich op de bestrijding van het illegaal gebruik van de (FM) omroepband. Confrontaties met zogenaamde 'zendpiraten' vormen relatief vaak de bron voor agressie en geweld. In toenemende mate wordt echter bestuursrechtelijk opgetreden waarbij de overtreding wordt vastgesteld, zonder dat hiervoor contact met deze doelgroep nodig is. Agentschap Telecom kent een callcenter waar storingsklachten en -meldingen binnenkomen. Medewerkers die in een risicogroep zitten krijgen iedere 2 jaar een training 'agressie & geweld'. Hiermee wordt de weerbaarheid getraind en het beleid van de organisatie uitgedragen. Agentschap Telecom heeft de brochure 'Agressie accepteren we niet' uitgebracht. Hierin staat het beleid helder verwoord en kunnen medewerkers en managers terugvinden hoe met agressie en geweld om te gaan.

Op dit moment wordt - via Internetspiegel - een belevingsonderzoek uitgevoerd binnen het agentschap.

Het aantal meldingen van agressie en geweld is in de eerste helft van 2012 fors gestegen. Dit is aanleiding voor een nadere beschouwing waarin tevens het lopende belevingsonderzoek wordt betrokken.

6.2. Nieuwe Voedsel en Warenautoriteit (nVWA, ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie)

In de periode december 2011 - juni 2012 is in overleg met de ondernemingsraden van de drie fusiepartners - de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), de Algemene Inspectiedienst (AID) en de Plantenziektenkundige Dienst (PD) - nieuw beleid ontwikkeld voor bescherming van de werknemers tegen agressie en geweld en de nadelige gevolgen daarvan. Op dit moment wordt dit beleid geïmplementeerd. Door de Directieraad is onder meer vastgelegd dat, om de veiligheid van medewerkers zo veel mogelijk te waarborgen:

- De veiligheid van medewerkers zwaarder weegt dan de uitvoering van de handhavingstaak;
- Maximaal wordt geïnvesteerd in preventie;
- De opvang en nazorg van medewerkers adequaat wordt geregeld onder verantwoordelijkheid van de leidinggevende;
- Agressie of geweld tegen nVWA-medewerkers niet wordt geaccepteerd;
- De door de medewerker geleden schade en de schade van de werkgever altijd worden verhaald op de dader, zonder verhaalsonderzoek;
- Ter uitvoering van dit beleid wordt voorzien in de noodzakelijke financiële middelen.

Daarnaast is er een protocol opgesteld waarin duidelijk is aangegeven wie welke rol vervult in het geval een medewerker geconfronteerd is met agressie of geweld. Bovendien is er een meldingenformulier opgesteld aan de hand waarvan het Agressie Registratiesysteem Overheden (ARO) kan worden ingevuld.

6.3. Belastingdienst (ministerie van Financiën)

In 2010 is bij de Belastingdienst een programma gestart met als thema 'Het vergroten van de bewustwording'. Onderdeel hiervan zijn de landelijke werkinstructie 'Bewust Veiliger werken', een agressieprotocol en een E-learning programma, de zogenaamde AgressieBox.

In de eerste helft van 2012 heeft de focus gelegen op bewustwording rond het thema agressie en geweld. In dit kader zijn themabijeenkomsten en workshops georganiseerd voor het management en de medewerkers over normbepaling en dadergerichte aanpak. De themabijeenkomsten voor het management richtte zich specifiek op het proces bij een agressie-incident en de verantwoordelijkheden van het management binnen dit proces. Het doel van deze bijeenkomsten en workshops is het vergroten van het draagvlak voor het verbeteren van de opvang, zorg en nazorg bij agressie-incidenten.

In februari 2012 is een themaweek georganiseerd om het onderwerp agressie en geweld op de werkvloer op de kaart te zetten. Er is een forumdiscussie geweest, maar ook zijn videofragmenten van het managementteam op intranet te zien geweest. Daarin vertelden zij over het belang dat zij hechten aan de aanpak van agressie. Tijdens deze week is aandacht besteed aan ervaringen op de werkvloer en aan het feit dat de Belastingdienst agressie en geweld tegen de medewerkers niet accepteert en dat er een organisatiebrede norm voor is vastgesteld. De themaweek krijgt de tweede helft van 2012 een vervolg.

Om medewerkers en managers te helpen in de omgang met agressie en geweld op de werkvloer is een aantal middelen ontwikkeld:

- Videofragmenten waarin medewerkers uitspraken doen over de aanpak van agressie;
- Voorbeeldvideofragmenten met acteurs om inzicht te geven in het verschil tussen emotie en agressie en wat acceptabel is en wat niet. Het videomateriaal wordt ook gebruikt op de Beeldkrant, in het E-learningprogramma en tijdens workshops en teamsessies;
- Workshop voor het management;
- Workshop impact agressie (regie-theater bewustwording, zien, voelen, ervaren, doen, discussiëren);
- Workshop incidentproces (van incident, naar opvang tot nazorg);
- Promotie en instructiemateriaal.

Vanwege het belang van het melden en registreren van incidenten, is het Agressie Registratiesysteem Overheden (ARO) ingebed in de totale aanpak van agressie. In de workshops en trainingen, maar ook via de E-learning module wordt consequent gewezen op het belang van melden en registreren in het ARO. Met behulp van instructiemateriaal over de aanpak van agressie, wordt aandacht gericht op het melden en registreren in het ARO als eerste stap van de afhandeling van agressie en de daarop volgende incidentanalyse, opvang en nazorg en het doen van aangifte.

Inmiddels heeft de Belastingdienst zich als grote werkgever in een aantal regio's aangesloten bij de ketenintensiveringstrajecten, om de mogelijkheden te onderzoeken tot een intensievere samenwerking met politie en het Openbaar Ministerie.

7. Overige aanpak bij departementen

7.1. Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Openbaar Vervoer

In november 2009 is het rapport 'Naar een veiliger openbaar vervoer voor werknemers' van de Taskforce Veiliger Openbaar Vervoer aan de Tweede Kamer aangeboden⁶. Deze maatregelen zijn gereed c.q. in een implementatie danwel pilotfase. Bij twee maatregelen zijn nog te nemen acties.

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009–2010, 28 642, nr.47

Ten eerste het uit de concurrentie halen van sociale veiligheid in het openbaar vervoer (maatregel 1). Op 9 juli 2012 hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, vervoerders, concessieverleners en de vakbond CNV en het convenant Sociale Veiligheid in het openbaar vervoer ondertekend. Afgesproken is dat er op alle bussen cameratoezicht komt, dat chauffeurs een noodknop krijgen met verbinding naar de meldkamer en dat de sociale veiligheid uit de concessie wordt gehaald. Ook zijn in het convenant afspraken vastgelegd over een veilige werkplek. Een onderzoek naar een minimumnorm(en) voor de inzet van het aantal toezichthouders wordt naar verwachting dit najaar gestart.

Het tweede lopende project betreft Verbeterd Toezicht (maatregel 8 en 9).

In deze pilot worden 60 toezichthouders concessieoverstijgend en flexibel ingezet op hotspots en hottimes op basis van actuele incidentenregistratie. Dit gebeurt in drie pilotgebieden, te weten Randstad Noord, Noord-Brabant en Zuid-Holland.

Uit een tussenmeting is gebleken dat in de eerste zes maanden een vermindering van het aantal incidenten met 16% over alle pilotgebieden is bewerkstelligd. Verder is het veiligheidsgevoel van de chauffeurs gestegen van 6,2 naar 6,7. In september 2012 zou de pilot aflopen, maar besloten is om de pilot twee maanden te verlengen, ter overbrugging en om een eventuele doorstart mogelijk te maken. Daartoe zijn door de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties financiën ter beschikking gesteld. Na afloop hiervan berust de verantwoordelijkheid voor de sociale veiligheid rond het regionale en lokale openbaar vervoer weer volledig bij vervoerders en decentrale overheden. Inmiddels vindt een eindevaluatie van de pilot plaats.

7.2. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inspectie SZW

De Inspectie SZW heeft op 1 januari 2012 het programma 'Agressie en geweld' beëindigd. Het programma is in samenwerking met het programma Veilige Publieke Taak eind 2009 gestart naar aanleiding van de uitkomsten van het rapport 'Tussen beleid en praktijk, aanpak van agressie en beleid in de publieke sector'⁷. In de afgelopen twee jaar heeft de inspectie SZW in het kader van het programma inspecties uitgevoerd in zowel publieke sectoren als het openbaar bestuur, openbaar vervoer, zorg en welzijn, als op private sectoren met publiekscontacten als horeca, tankstations en deurwaarders. Als uitvloeisel van het programma zijn begin 2012 inspecties uitgevoerd bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst, de Raad voor de Kinderbescherming, de Reclassering Nederland en de Reclassering Leger des Heils. Naast inspecties zijn ook voorlichting en communicatie ingezet om werkgevers aan te zetten de vereiste maatregelen te nemen om hun werknemers te beschermen tegen agressie en geweld.

Het totaalbeeld uit ongeveer 2550 inspecties verricht bij ca. 1800 organisaties is dat maatregelen ter bescherming tegen agressie en geweld meer aandacht hebben gekregen de afgelopen jaren. Brancheorganisaties en werkgevers zien in toenemende mate de noodzaak tot het nemen van concrete maatregelen. Steeds vaker worden trainingen gegeven aan personeel en worden meldingen geregistreerd en opgevolgd.

In veel sectoren zijn echter nog wel verdere stappen nodig. Meer aandacht voor melden, registreren, terugkoppelen, analyseren en evalueren van gebeurtenissen met agressie en geweld is nodig om te komen tot een betere en concrete maatregelen op de werkvloer. Ook voorlichting en instructie kunnen nog verder verbeterd worden. Tot slot moeten organisaties meer aandacht schenken aan het doorvertalen van hun beleid ten aanzien van agressie en geweld, naar concrete acties op de werkvloer.

In juli 2012 heeft de Inspectie SZW haar eindrapportage over het programma 'Agressie en Geweld' toegestuurd aan de Tweede kamer⁸. De Inspectie zal blijven inspecteren bij de organisaties die tot

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009–2010, 28 684, nr. 248

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 29 544, nr. 406

de veelovertreeders behoorden. De inspectie blijft daarbij gebruik maken van het voorlichtingsmateriaal dat vanuit het Programma is ontwikkeld, zoals de flyer en Zelfinspectietool.

7.3. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

In mei 2012 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken op het terrein van sociale veiligheid op scholen en onderwijsinstellingen⁹. Zo is bijvoorbeeld op 10 mei 2012, tijdens het symposium 'Integrale Veiligheid', de toolkit voor integrale veiligheid gepresenteerd aan het hele onderwijsveld. Het gaat in deze fase van het project Integrale Veiligheid om het verbeteren en ontwikkelen van relevante bewustwordingstrajecten, het hanteren van risicoprofielen en het inbedden van integrale veiligheid binnen de bestuurlijke en uitvoerende processen van de school of instelling. Informatie over de instrumenten is beschikbaar gesteld op www.integraalveilig-ho.nl.

Via de website van het Centrum School en Veiligheid (CSV) is in 2012 wederom een breed pallet van handleidingen en handreikingen beschikbaar gesteld aan het onderwijsveld. In februari 2012 verscheen het CSV-informatieblad 'Veiligheid vergroten met techniek'. Het CSV- informatieblad 'Bedreigingen via sociale media VO' werd geactualiseerd voor VO-scholen en hun personeelsleden. Ook het informatieblad 'Agressie tegen personeel' is ge-update, naar aanleiding van het incident op het Anna van Rijn College in november 2011. Verder ontwikkelde CSV veiligheidschecklists, waarmee scholen hun huidige en toekomstige beleid in kaart kunnen brengen. In deze checklists wordt specifiek aandacht gevraagd voor de veiligheid van onderwijspersoneel. Deze informatiebladen en veiligheidschecklists kunnen rekenen op belangstelling uit het scholenveld. Zo is de checklist schoolveiligheid 1400 keer gedownload in de eerste zes maanden van 2012 en het informatieblad 'Agressie tegen personeel' 407 keer. Deze checklists en de informatiebladen zijn te vinden op www.schoolveiligheid.nl.

Instellingen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs kunnen gebruik maken van het calamiteitenteam van de KPC Groep. Dit team biedt gratis advies aan instellingen die te maken hebben met een calamiteit in de breedste zin van het woord. Het calamiteitenteam heeft, met subsidie van OCW, begin 2012 een aantal films gemaakt. In de films worden de dilemma's die scholen bij calamiteiten ervaren in beeld gebracht, plus mogelijke oplossingsrichtingen. Deze zijn terug te vinden op: <http://www.kpcgroep.nl/KPC-Groep/Diensten-ABC/Calamiteitenteam/Films.aspx>

Verder is het Forum Veilige School tot eind 2012 verlengd, om kennis en goede voorbeelden te delen, discussies op gang te brengen en deskundigen bij elkaar te brengen. De website www.forumveiligeschool.nl is een trefpunt voor het uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van onderwijs en veiligheid. De website maakt deel uit van het programma Veilige Publieke Taak Onderwijs (VPTO). Het forum richt zich op basis, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Er zijn nu bijna 500 mensen lid van het forum.

Onderzoeken

In de onlangs verschenen Monitor Sociale veiligheid in de mbo-sector¹⁰ blijkt dat 95% van de studenten in het mbo zich veilig voelt binnen de school. Onder werknemers van de scholen ligt dat percentage nog iets hoger: 97%.

Positief is verder dat de Inspectie van het Onderwijs het veiligheidsbeleid op de meeste scholen voldoende vindt¹¹. In het basisonderwijs heeft 9 van de 10 scholen in het basisonderwijs veiligheidsbeleid om incidenten te voorkomen. Zo'n 95% van de basisscholen vraagt ouders en leerlingen met vragenlijsten regelmatig hoe tevreden zij zijn en of leerlingen zich veilig voelen. Ruim 90% van de scholen heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel.

⁹ 16 mei 2012, *Veiligheid in en om het onderwijs*, kamerstuk 29240-47

¹⁰ 5 april 2012, *Monitor Sociale veiligheid in de mbo-sector 2011*, Jan Neuvel en Sandra van den Dungen, Expertisecentrum Beroepsonderwijs ECBO

¹¹ 17 april 2012, *Inspectie van het Onderwijs 2012, De staat van het onderwijs. Onderwijsverslag 2010/11*, Utrecht

Eind dit jaar komt ook de Monitor Sociale Veiligheid voor het primair- en voortgezet onderwijs uit. Zodra deze uit is zal deze ook aan uw Kamer worden aangeboden.

7.4. Ministerie van Veiligheid en Justitie

7.4.1. Politie

De politie treedt veelvuldig doortastend op, maar dit kost de organisatie en de individuele agenten wel steeds meer inspanning. Om deze trend te keren, heeft de minister van Veiligheid en Justitie het actieprogramma versterking professionele weerbaarheid gestart¹². Dit moet bijdragen aan de versterking van de veerkracht van politiemensen, zowel fysiek, mentaal als moreel. Hierbij wordt onder meer ingezet op het voorkomen, vroegtijdig signaleren en aanpakken van mentale problemen bij politiemensen, waaronder PTSS.

Op 25 april 2012 heeft de minister in Doorn de openingshandeling verricht voor de eerste fase van de uitrol van het 24-uursloket waar agenten die in psychosociale nood verkeren zich kunnen melden voor hulp, advies en informatie. Dit loket is klokrond zowel telefonisch, fysiek als digitaal te benaderen. Het is niet alleen beschikbaar voor de agent zelf, maar ook voor zijn omgeving die zich zorgen maakt: familie en collega's. Het loket geeft een laagdrempelige toegang tot informatie, advies en ondersteuning op het gebied van (mentale) weerbaarheid en biedt daarnaast ook aansluiting op het (psychosociale) zorgsysteem binnen en buiten de politie, indien dat wenselijk of noodzakelijk is. In deze eerste fase, die het karakter van een pilot heeft, is het loket primair opengesteld voor de korpsen Friesland, Groningen en Drenthe, de Politieacademie en de politiemensen die op uitzending zijn geweest. De overige korpsen zullen naar verwachting voor eind 2012 zijn aangesloten. Overigens zal iedere agent, ongeacht het korps waar hij vandaan komt, altijd zo goed mogelijk te woord worden gestaan en geholpen worden waar dat nodig is.

Per 1 maart 2012 is een meldpunt operationeel geworden waar de korpsbeheerders iedere suïcide van een medewerker moeten melden. Na iedere melding zal een (wetenschappelijk) onderzoek worden verricht naar de betreffende suïcide, met als doel de achterliggende factoren en omstandigheden in kaart te brengen. Op deze manier komt meer hoogwaardige kennis ter beschikking, waarmee onder andere het beleid op het gebied van mentale zorg, ondersteuning en preventie verder verbeterd kan worden.

Door het Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds) en de Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie is het maatschappelijke initiatief genomen om de waardering te vergroten voor de politie en anderen die zich inzetten voor maatschappij en veiligheid. De Minister heeft met de voorzitters van deze organisaties in april 2012 een intentieverklaring hierover ondertekend.

Het vfonds zal de komende drie jaren ruim negen miljoen euro investeren in de erkenning en waardering voor politie en anderen die zich inzetten voor maatschappij en veiligheid, en in lotgenotencontacten voor in en door de dienst gewond geraakte (ex)politied medewerkers. Het vfonds richt zich daarbij zowel op concrete waardering en zorg als op kennis en onderzoek en zal daartoe verschillende organisaties in de gelegenheid stellen om een aantal activiteiten te kunnen ontplooiën.

De minister van Veiligheid en Justitie ziet het initiatief als een stevige steun in de rug voor alle dienders die zich dagelijks inzetten voor de veiligheid en ook voor al die postactieven, die hun werkzame leven daar aan hebben gewijd.

7.4.2. Rechters en maatschappelijke oriëntatie

Tijdens het Algemeen Overleg Veilige Publieke Taak op 5 juni 2012 heeft de minister van Veiligheid en Justitie toegezegd te spreken met de Zittende Magistratuur over stages en andere wijzen van maatschappelijke oriëntatie van rechters. Eerder is de Tweede Kamer hierover ook al schriftelijk geïnformeerd.¹³ Inmiddels is hierover hernieuwd contact geweest met de Raad voor de rechtspraak. De Raad voor de rechtspraak geeft aan dat de inhoud van genoemde brief nog steeds actueel is: de in de brief genoemde activiteiten gericht op het houden van voeling met wat de maatschappij beweegt worden veelvuldig uitgevoerd.

¹² Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 29628, nr. 262

¹³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 29279, nr. 124

Het in de zomer van 2011 gestarte programma "Rechtspraak en Samenleving" werpt inmiddels zijn vruchten af. Zo is de Persrichtlijn 2008 van de Rechtspraak geëvalueerd en is een deelproject gestart om de persrichtlijn op basis van de evaluatie te herzien. Onder andere wordt de richtlijn aangepast op het punt van rechtstreekse audiovisuele registratie en uitzending van zittingen. Een ander deelproject heeft diverse 'best practices' van gerechten in beeld gebracht, die de maatschappelijke oriëntatie vergroten (voorbeelden zijn een burgerpanel, het organiseren van een college tour en spiegelgesprekken). Er is verder een model ontwikkeld voor themabijeenkomsten in alle strafsectoren ter bevordering van de maatschappelijke oriëntatie en er wordt een mediatraining ontwikkeld voor rechters. Tevens zijn er op voorstel van dit deelproject en in samenwerking met ProDemos activiteiten gestart die zich richten op begeleiding van groepen bezoekers aan rechtbanken, organisatie van debatten en training van medewerkers. Een volgend deelproject heeft zich gericht op het ontwikkelen van een nieuw format voor (bestaande) themadossiers op www.rechtspraak.nl ten behoeve van toegankelijkheid en een doelgroepgericht informatieaanbod, waarbij er voor is gezorgd dat duidelijk is of de informatie objectief is, dan wel een standpunt van de Rechtspraak vertegenwoordigt. Ten slotte is door een deelproject aandacht besteed aan de toepassing van *social media*, door bepaalde thema's binnen de samenleving online te volgen. Ook is binnen dit deelproject aandacht besteed aan het gebruik van *social media* door pers en bezoekers binnen de rechtszaal en door medewerkers van de Rechtspraak, wat heeft geresulteerd in aanbevelingen voor het aanpassen van richtlijnen. De Rechtspraak zal zich ook in de toekomst onverminderd blijven oriënteren op ontwikkelingen in de maatschappij.

7.5. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Politieke ambtsdragers

In april van dit jaar is vanuit het programma Veilige Publieke Taak de handreiking voor de colleges van burgemeesters en wethouders over hoe om te gaan met het stelsel bewaken en beveiligen in het geval van dreigingen tegen burgemeesters en wethouders¹⁴ verspreid binnen de Veiligheidsregio's. Met de regionaal colleges van de Veiligheidsregio's Zaanstreek-Waterland en Limburg-Zuid zijn in aanvulling hierop gesprekken gaande over de wijze waarop aandacht kan worden gegenereerd voor het onderwerp agressie en geweld onder politieke ambtsdragers.

7.6. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

In maart 2012 hebben de bewindspersonen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Veiligheid en Justitie het Actieplan 'Veilig werken in de zorg' aan uw Kamer aangeboden¹⁵. Het Actieplan is opgesteld met sociale partners in de zorg. Het actieplan kent diverse maatregelen. Deze zijn uiteengezet in drie hoofdlijnen:

1. De implementatie van anti-agressiebeleid in de zorg;
2. De juridische aanpak van de veroorzaker van agressie;
3. Scholing.

Voor het actieplan stellen de bewindslieden van VWS in de periode 2012 tot en met 2015 € 6,4 miljoen ter beschikking aan sociale partners in de zorg om de maatregelen uit het plan te realiseren in samenwerking met het kabinet. Jaarlijks zullen de bewindspersonen van VWS de Tweede Kamer informeren over de voortgang en de behaalde resultaten met dit actieplan.

¹⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 28 684, nr. 344

¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 29 282, nr. 150.